Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 83. (10.759). Львів, пятниця 16. квітня 1926. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунія 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 СОТ.

В переломовій хвилі.

Промова голови Українського Нац.-Дем. Обєднання д-ра Дм. Левицького на великому вічу у Львові 11. квітня 1926.

(Докінчення.)

Ось так в загальному представляється наше положення, з якого льогічно випливають і наші завдання. Та тепер, коли в цілому світі, а головно в Европі наслідком війни наступила страшна економічна катастрофа, нечувана зубожіння держав і народів, коли українська і російська революція, а за нею революційні зриви і в инших державах потрясли основами дотеперішнього ладу, тепер, коли весь світ — політики й економісти шукають нового соціяльного, політичного і в деякій мірі укладу сил, щоби рятувати свої народи від економічної катастрофи, безробіття і голоду, кожна політична партія мусить спеціяльну увагу присвятити питанням економічним і соціяльним та змагати до їх розвязки. Українське Нац.-Дем. Обєднання, яко партія суто національна не може підходити до соціяльних питань зі становища тісно клясового. Вона мусить мати на увазі добро всієї нації і в свою орбіту втягнути, — так сказатиб — всі кляси народу. Яко така вона не тільки не входить в суперечности з істнуючими українськими клясовими партіями, а навпаки радіє розвитком українських клясових партій. По нашому тільки та партія стоїть на становищі національнім, що дбає про добро поодиноких кляс українського народу. У. Н. Д. О. є партією наскрізь демократичною. Вона обстоює інтереси широких народніх мас, стоїть за всіми соціяльно покривдженими.

дження українського міста і навпаки — щоби український міський елемент заспокоював потреби українських селян. Тому клич: „Свій до свого!" має у нас особливше значіння, тому нашим основним завданням створити кооперативним шляхом продукто- і товарообмін між селом і містом. Між нами і клясовими партіями в позитивному розумінні є та ріжниця, що коли ми маємо на оці добробут всіх — кажім — кляс українського народу, то вони заступають еманципаційні змагання й інтереси одної кляси без огляду на національність, вони заступають одну клясу зі становища інтернаціонального. З тим становищем, як довго живемо у чужій державній організації, ми погодитися не можемо. Кожна держава своїм законодавством головно митним, боронить всі кляси державної нації перед визиском тих самих кляс иншої держави. У народів, що мають власну державу, кожна визискувана кляса є в значній мірі звільнена від боротьби проти наступу сильніших державних народів і їх кляс, отже без шкоди для основних інтересів нації може боротися з визискувачами в нутрі держави, зі своїм власним загребущим капіталізмом.

А що капітал в своєму новітньому розвоєві став інтернаціональним, то природно, що визискувані кляси державних націй, мусять входити в міждержавні звязки, щоби облегчити собі боротьбу. Інакше у нас.

З добре зрозумілого національного інтересу ми виступаємо за перестроєм теперішнього, ворожого нам ладу визиску і за передачею на нашій території всіх більших фабричних і промислових підприємств в руки працюючого народа, бо знаємо що тим чином зміцнимо економічно наш національний організм та дамо працюючим масам варстати праці й екзистенції, дамо їм ті засоби, без яких не може істнувати ніяка нація. Розуміємо докладно вагу міст в нашому національному житті і тому змагаємо до зміцнення нашого елементу в містах. Ми змагаємо до тісного звязку між українським селом і українським містом. Ми хочемо досягти того, щоби хліборобські продукти нашого селянина — йшли в першу чергу в розпоря-

Найкращим доказом цього є те, що кличі міжнаціональної солідарности в нас висувають не тільки партії соціялістичні і комуністичні — ці останні є інтернаціоналістами й під політичним оглядом — але в своєрідному „інтернаціоналізмі" також ті групи, які за чужі гроші працюють не для добра свого народу, а на користь чужих, як: група Даниловича й Ількова, та майже всі польські політичні партії, від групи Бриля і Домбського починаючи і вшехполяками кінчаючи.

Маючи на увазі політичні й економічні інтереси виключно нашого народу, ми видвигаємо конечність організації всіх національних сил народу, змагаємо до створення одноцілого національного фронту. Обєднання вважає конечним і доцільним в цю важку для нашого народу добу припинити всі партійні і гурткові спори

„Getrennt marschieren, vereint schlagen" — повинно бути девізою й імперативом всіх наших національних партій і груп. Та щоби можна було спільними силами відбивати наступи і боротися за право нашого народу, потрібно нам якогось вищого командування, потрібно міжпартійної верховної ради, яка — полишаючи повну свободу напрямних діяльности і тактики кожної партії — визначувала би шляхи і засоби національно-політичної й економічної боротьби.

Як союзників до цієї боротьби слід нам поєднати всі тзв. національні меншости в Польщі, в першу чергу Білорусинів, Литовців і Німців. Спільність інтересів зрозуміли ті народи вже в 1922, виступаючи зі спільною виборчою листою. Співпраця з ними не повинна зустріти поважніших труднощів. Тяжча справа з Жидами. Провідники жидівських політичних організацій маючи на увазі шкурні інтереси тільки даної хвилі, пішли по тій політичній лінії, по якій ми йшли за Австрії, пішли шляхом торгів і служби урядові за дрібні культурні здобутки, за свої кагальні інтереси. Тим способом беруть вони розбрат з тим середовищем, серед якого живуть і жити мусять, гублять з ока перспективу і ширші горизонти та входять в конфлікт з територіяльними, поневоленими народами сучасної Польщі.

Та всеж таки і в них починає будитися реакція і є надія, що вони зразуміють хибну дорогу і вернуть на правильний політичний шлях. Розшматований на чотири частини, український нарід переживає добу важкого лихоліття. Та, маючи на увазі плинкий стан укладу відносин на Сході, не виключене, що вже в недалекій будуччині ждуть нас може ще більше критичні хвилі. Переломовий час переживають всі народи Европи. Тяжкими зусиллями найбільших політиків Европи зліплене Льокарно висить на волоску. Ліга Націй, створена для береження европейського мира, тріщить в своїх основах. В Азії і Африці війни і революції, на Балканах кінематографічна зміна урядів, в Італії і Еспанії диктатура, в Франції що місяця зміняються кабінети, в пошуканні нових доріг і засобів для скарбу, а з серця Франції, з Парижа, національний бльок витискає третій інтернаціонал. Німеччина, зациповши зуби, жде на першу нагоду, щоби відзискати хоч частину втрачених територій, горда Англія сильно загрожена радянськими республиками в Азії, приготовляється до смертельної боротьби з своїм політичним і соціяльним противником. Над тим усім гнітучою зморою насіла страшна фінансова криза, важке безробіття.

Вкінці дозволю собі звернутися із зазивом до наших міст, а головно до міста Львова. Давніше не доцінювали ми ваги міст для політичного життя народу. Ми все твердили, що нація наша — це нація селянська, і що її силами ми здобудемо собі політичну волю. Події на Вел. Україні доказали нам, що в р. 1917 і 1918 не виносили рішень широкі селянські маси, а — навпаки — що часто про долю всього народу рішали майже виключно міста: Київ, Харків і Одеса. Події в 1918 і 1919 в Галичині навчили нас також, що про долю народу рішали міста, головно Львів, його міщанство і робітництво. Тому то організація народніх сил і одноцілість національного фронту мусить розпочатися і мусить бути основно переведена у Львові. Я вірю, що львівське громадянство, вірне своїй великій національній традиції, в почутті великої відповідальности перед історією — сповнить свою велику місію і вже в найближчому часі підготовлене, стане в рішучій хвилі

(Гучні, довготрівалі оплески).

Всеіталійське море.

Імператорський вїзд Муссолінія до Триполісу.

У Триполісі промовляв Муссоліні мало. Він був занятий увесь час передачею офіціяльних привітів і дарунків для місцевого населення від італійського короля і того Риму, який, по його словам, є нині спадкоємцем стародавної римської величі та сили. Весь побут Муссолінія в Триполісі був одною великою святочною маніфестацією на орієнтальний зразок. Муссоліні і губернатор Де Боно були вдягнені у фашистівські чорні сорочки; Де Боно носив свою на генеральськім мундирі, а Муссоліні на звичайнім мундирі вістуна (капраля); крім цього прикрашений був на грудях помаранчевою стяжкою і білою китицею на голові — подобаючи на Араба. Після піддачного привіту бурмістра Гассуна баші Муссоліні робить перегляд військ на коні на протязі години. У своїх коротких покликах до місцевого населення називав його „італійськими фашистами з Триполісу". Місцеве населення передало йому цінні дарунки, мов справжньому володареві, золоті шаблюки, посудини, приладдя до писання, сідла, альбоми. Преса передає звістку, що Муссоліні, відвідавши осідок місцевої центральної організації, сказав у своїй промові таке: „Я хотів звернути увагу Італійців на країну поза морем. Я виїхав би туди, навіть, якби був більше ранений. У цьому першому дні я є захоплений, бо бачу, що Італійці є гідні Італії, яку хотів створити фашизм уже у своїм першім поході на Рим. Те, що я кажу тут над

їзлючи на свій більш зовнішній характер вдачі і форми, криють у собі незглибиме богатство найтонших, інтимних почувань зложених тасиністю питомої Шуманівської символики. — З тонів відмінного кола не протирежного заложення виходять томи музичних імпресій Дебюсси, які примушують слухача ексспонувати свою увагу цілковито назовні, а на виконавця кладуть завдання суґґерувати слухачеві картини легко начеркнені, а проте незвичайно виразні у кольориті. Одначе слід замітити, що у всіх тих проявах музичної виразности послугувався пяніст менш-більш однаковими засобами музичної мови, яку характеризує у нашого пяніста, так сказатиб: деякий „аскетизм" у почуванях і виразі. Найкраще і найбільше переконуюче з тих трьох наведених вище напрямків вийшов пяніст у органовій токаті Баха. Спокій і зрівноваженість, як прикмети пяніста позволили йому на ширший відтих і відповідну змісті. Хиба тільки в „Intermezzo", без огляду на незвичайно шляхотний вираз, безперечне пяніссімо на широку мету не билоб оправдане у концертовій салі. У Шуманівських этюдах можна би домагатися з одного боку більшої імпульзивности (пр. у VII. та XII. етюді) та значнішої інтензивности у виразі (як пр. в II. чи XI. етюді) зрештою пяність виказав справді багато цінних і гарних моментів. — З прелюдій Дебюсси вийшли найкраще особливо ті, в яких мальовано — так є змісти — більш мертву природу, як особливо „Затоплений собор" чи „Що бачив західний вітер" відтворені справді по мистецьки. — За те вже вешно блідше у виразі і кольориті вийшли прелюдії звязані безпосередно з проявами життя — як „Дельфійські танцюристи" (пішче за повільне течіво) або „Дівча з волоссям мов лен". Найкраще мабуть з цілої програми вийшла кінцева точка програми Шуберта фантазія C-dur. Сам твір не криє в собі стільки вимог якогось спеціяльного рода інтерпретації і її виразової інтензивности, як попередні точки, а проте завдяки своїй незвичайній довжині (Шуман називає її саме у Шуберта „Himmlische Länge") яка не все покривається із змістом, може стати для пересічного слухача подекуди нудною. Всеж таки пяніст зумів видобути з твору (який виконав з деякими змінами Ліст-а і власними у фортепяновій фактурі) доволі живу інтерпретацію, повну ґрації у відповідних місцях як і бравурного виразу. — Коли взяти під увагу те, що виконані пяністом твори належать до найтрудніших, які знає фортепянова література як і становище, з якого оцінював я їх виконання, себто становище безоглядно суворе, треба концерт нашого пяніста означити як незвичайний успіх під кожним оглядом. Є він успіхом, не тільки для самого виконавця, але і для Музичного Товариства, яке цей концерт улаштувало, а в особі пяніста повитати одного з нечисленних передових наших мистців, до якого загалом повинні ми ставитись з повною пошаною і признанням, як це вчинила і чужа фахова критика німецька і берлінська фірма Бехштайна достарчаючи на концерт пяніста безінтересовно прегарний свій фортепян. Нагороджений проявами захоплення зібраної публики пяніст додав Ліста: „Леґенду" і вальс Брамса.

В. Барвінський.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** У вчорашнім числі нашого часопису сконфіскували промову д-ра Д. Левицького „В переломовій хвилі" у 6 місцях, третину вчорашнього „продовження". Є це 38. з черги конфіската цього року.

— **Іспити зрілости в учительських семинаріях.** Броди: приватна жіноча — 15. червня; Бережани: жіноча державна — 10. червня; Чортків: жіноча приватна — 17. травня; Чортків: мужеська державна — 25. травня; Дрогобич: С. С. Василіянок — 10. травня; Дрогобич: П. Т. П. — 30. червня; Ярослав: жіноча приватна — 9. червня; Яворів С. С. Василіянок — 7. червня; Яворів: жіноча державна — 31. травня; Коломия: жіноча У. П. Т. — 10. червня; Коломия: жіноча державна — 1. червня; Львів: III. жіноча державна — 31. травня; Перемишль: II. жіноча державна — 4. червня; I. жіноча держ. — 19. травня; Самбір: жіноча У. П. Т. — 15. червня; муж. держ. — 31. травня; Сокаль: муж. держ. — 7. червня; Станиславів: жіноча держ. (екстерн.) — 17. червня; Станиславів: С. С. Василіянок — 24. червня; Станиславів: муж. держ. — 14. червня, а муж. держ. (екстерн.) — 26. травня; Станиславів: жіноча держ. — 24. травня; Стрий: жіноча приватна — 31. травня; Тернопіль: муж. держ. — 21. червня; для екстерністів теж 21. червня; жіноча приватна — 14. червня; Заліщики: мужеська державна — 7. червня; Золочів: жіноча приватна — 21. червня.

— **Наради в справі самоврядування.** В кабінеті маршалка Ратая відбувалися 13. ц. м. цілий день наради представників поодиноких соймових клюбів у справі узгіднення поглядів на проєкти самоврядних законів. У нарадах, що велися під проводом маршалка, брали участь посли Браман і Голекса (Х. Д.), Пітек (Визв.), Яворовський (П. П. С.) і представник З. Л. Н.

— **На марґінесі стрийських подій.** В ч. 76 „Діла" з 7. цвітня ц. р. поміщений допис, описуючи відомі криваві події в Стрию і звалюючи головну вину тих подій між иншим на стрийського старосту п. Новака, уважав за відповідне особу п. Новака схарактеризувати короткими, але вичерпуючими словами, а саме що „це загально знеохочена фігура, яка зовсім не надається на такий відповідальний пост". Не входячи в квестію провини п. Новака в згаданих трагічних подіях, які є предметом окремого слідства, в інтересі правди вважаємо своїм обовязком ствердити, що в часі свого 4-літнього урядування в Стрию п. Новак давсе пізнати як людина ширшого погляду, великого такту і доброї волі, який зберігаючи вповні своє становище Поляка і польського урядовця признавав також права Українця і далекий був від секатур і докучливостей, якими найбільше у відношенні до „національних меншостей" є такі багаті адміністраційні керманичі инших повітів. Лише за те став він справді „знепавидженою фігурою", — але головно в кругах місцевих воюючих польських ендеків і наших домашних хлібоїдів, яким він відмовлював послушенства. Стрий, дня 14-го цвітня 1926 р. *Д-р Антін Гарасимів, д-р Євон. Калитовський, Остап Луцький.* — Від Редакції: Поміщуючи прислану нам замітку стрийських діячів в справі старости п. Новака, мусимо висловити своє здивування, що вона приходить до нас аж в тиждень після поміщення допису про стрийські події. Ще більше здивування мусимо висловити з того приводу, що — хоч в Стрию є поважна кількість української інтеліґенції і хоч жертвами кривавих подій були головно українські робітники, то всеж таки ніхто не вважав за відповідне в час поінформувати українську пресу й українське громадянство про підклад і хід тих подій.

— **Авторський вечір Миколи Вороного.** Відомий наш поет, збираючись виїхати на Велику Україну, уладжує у вівторок, дня 20. цвітня ц. р., у великій салі Т-ва Лисенка авторський вечір, в якому, між иншим, відчитає свої спомини про Івана Франка. Сподіємося, що всі почитателі його особи й таланту зявляться численно на тому цікавому вечорі.

— **Сонатовий вечір** проф. О. Москвичева і д-ра Г. Гінсберга обіймає в програмі твори незвичайно цінні як для музикально вибагливої публики, так і приступні для пересічних любителів музики і півців. Про твори Моцарта і згадувати цього не треба. Так зв. весняна соната Бетовена належить до найбільше улюблених його скрипкових сонат, а також з огляду на пору року стає актуальною. Соната геніяльного французького композитора Franck-а є безперечно одним з найцінніших творів скрипкової літератури взагалі. Franck визначається пребагатою мельодикою. Концерт цей повинен притягнути широкі маси українського громадянства, особливо студіюючої молоді.

— **Католицький Уніїйний Семинар** основується у Філядельфії під покровом гр.-кат. епископа для американських Українців К. Богачевського. „Канадійський Українець" з 24. м. м., звідки беремо цю вістку, подає, що справа тут в поширенні українського духовного семинара у Філядельфії, в якому мають виховуватися українські священики, що будуть працювати над зединенням тих церков, що стоять тепер осторонь Риму. Справою поширення семинара у згаданому вище напрямку цікавиться дуже папська курія. Понад 30 членів американської католицької єрархії одобрили цей плян. З тою метою буде збудований великий будинок семинара, що на основі вже вироблених плянів коштуватиме чверть міліона долярів. Епископ Богачевський небавком видасть до всіх католицьких епископів в Америці обіжник, щоби по своїх дієцезіях збирали жертви на згадану ціль. Католицький Уніїйний Семинар у Філядельфії буде призначений також для спільного виховання духовенства для обох гр.-кат. дієцезій у Злучених Державах: дієцезії еп. Богачевського і дієцезії еп. Такача із Закарпаття.

— **Виставки в Києві.** При кінці минулого місяця відчинено в Києві дві виставки. Одна з них зорганізована „Союзом малярів червоної України", в якій узяли участь: Германович (архітект), Дец, Бережицька, Боровків, Гусаченко, Гришин, Дубинський, Жидко-Титаренко, Козик, Ф. Кричевський, Крюків, Климів (різьбар), Літинський, Мигуненко, Коновалюк, Коровчинський, Михайлів, Нечерів, Павлов, Полончук, Попів, Придогорів (різьб.). Друга виставка зорганізована групою „Киянє".

— **Стан меліорації на Україні.** В Харкові відбулася в перших днях цвітня Всеукраїнська меліоративна нарада. З виголошених на нараді рефератів і звітів видно, що меліорацією займається держава і приватні селянські товариства. В 1922 р. держава не дала на меліорацію нічого, в 1923 р. дала заледви 2.400 карб., в 1924 р. витратила на ту ціль уже 350.000 карб. Того року перший раз взяло участь у меліорації і селянство зі своїми засобами. В 1925 державні асиґнування на ту ціль досягнули суми 1,200.000 карбов., а на 1926 рік призначено 4,200.000 карб. Селянство вложило в минулому році через свої товариства вже 800.000 карб. на меліорацію. Праця по меліорації дала дотепер такі наслідки: штучне наводнення проведено на просторі 839 десятин, осушено 12.700 десятин, скріплено 15 і пів тисяч десятин, зроблено 56 ставків і 132 колодязі.

— **Підвишка залізничих білетів.** Міністерство залізниць найшло спосіб на боротьбу з безробіттям: від 15. цвітня підвисшено ціну білетів: від кожних 5 зол. стягатимуть 10 сот. додатку. Замісць найти працю для безробітних, ціні, коли все полоєнне життя де-агається відбудови, — збільшують фонд для жебраків, яких число автоматично зростає.

— **Крадуть, як можуть.** Вчора почалась перед львівським військовим судом велика розправа проти офіцерів зі Золочева, які в рр. 1921—1922 і 1923—1924 завідували харчевими маґазинами і крали з них на віліони. Першою найбільше характеристичною інформацією про цей процес є те, що голова харчевого відділу Гессе був майором, маючи скінчених IV. клас ґімназії, а инші хоружі та поручники скінчили всю свою освіту на IV. класі народньої школи або кількох роках учительської семинарії. Всі вони на купу мали досить освіти, щоби фальшувати урядові папери для своїх наставників, яких шкільна освіта не помогла їм зорієнтуватись у систематичнім ошуканстві. — Арештували бурмістра міста Желехова, одного радного та шофера, які спільними силами опорожнювали міську касу.

— **Крадіж в твердині.** У варшавській цитаделі щезло 16.000 штук ріжної зброї. У звязку з підозрінням, що ця крадіж має підклад чисто політичний, арештували 15 комуністів. Зрештою влада держить у тайні їх прізвища та дальше слідство.

— **З любовних трагедій.** 20-літня львівська вчителька Єлисавета Андерківна, не могла погодитись з родиною щодо вибору свого майбутнього товариша життя і рішила родині доказати, що воліє вмерти, як їй підатись. Завзяття молодої жінки мусіло бути велике, коли вона мала силу виїхати аж до села Піски, щоби там утопитись. Селяне добули її з води в небезпечнім стані.

— **Добродійний шинкар.** Перед судом ставав шинкар Еберштарк з Немирова, обвинувачений прокуратурою за те, що продавав селянам денатурований спирт замісць горілки. Коли селяне зміркували ошуканство, скарбовий інспектор наложив на шинкаря кару. Одначе обвинувачення прокуратури перед карним судом скінчилось його звільненням.

— **Бузьки прилітають.** Останніми днями трапилось кілька випадків, що люде находили під воротами свого дому підкинені немовлята. Вчора найдено такі діти в двох місцях: на вул. Водній ч. 3 12-місячну дитину і при вул. Копцевій ч. 12 — 7-місячну.

— **Катастрофи.** У Торуні на площі для вправ літаків, упав польський літак: один летун убитий, другий сильно ранений. — Багдад в наслідок виливу Тигру загрожений повінню.

— **По широкому світі.** Атенський воєнний суд засудив двох провідників повстання в Сальоніках, двох полковників на кару смерти, а решту, сім офіцирів, на вязницю. — Сирійське озброєне населення перейшло кордон Іраку, приналежний до Англії, і напало на опанцирені англійські автомобілі. — Амундсен відлетів на своїм літаку з Осло до Шпіцберґу, в напрямку північного бігуна. — Преса звертає увагу на факт, що єдиний уряд, який не склав побажань Муссолініови з нагоди його щастя, що куля оминула його, це уряд бельгійський, де міністром закордонних справ є соціяліст Вандервельде. — За те у Варшаві святкували цю подію окремим богослуженням у костелі Візиток. — У Франції завели соціяльний харчевий податок по більших ресторанах, додаючи 10 проц. до ціни обіду та вечері. — За один тиждень число безробітних в Англії зросло на 36.000 людей більше. — Найвищий палестинський комісар льорд Плюмер не позволив віхати голові раданського товариства „Ародос" в Єрусалимі. Віз відмовили також єгипетський і сирійський уряд.

— **„Свобода"** ч. 15. містить: Завдання національної політики. Голос столиці. Над пропастю. З партійної організації. Жива ідея. Праці і хліба! Дані кругтять. Ще про „Волю Народа". Що чувати у світі. Новинки. В справі еміґрації на Близький Схід. Для збереження наших культурних памяток. Дописи з краю. До членів т-ва „Дністер".

— **З кіна.** Кіно „Копернік" дає величну сенсаційно-еротичну драму в 8 д. п. з. Раба кохання (У кігтях жінки) на підставі відомого роману Ганґгофера „Весілля". У кіні „Лев" в найбільший програмі піде „Грішне кохання" з Мозжухиним і Лисенко в заголовних ролях. — У кіні „Мамусенька" йде сенсаційно-сальонова та еротична драма в 10 діях п. з. „З кохання... кокотки" (У норі свєта). У головній ролі славна артистка Бетті Компсон.

— **Пригадка.** Звичайні річні Загальні Збори Народної Лічниці відбудуться 18-го цвітня о год. 7-ій вечером в домівці Т-ва „Зоря" при вулиці Віменській ч. 23. Управа Н. Л. просить членів численно прибути і привести нових членів. Гостей радо витаємо. — УПРАВА. 1572 1—1

Дописи.

Козова. (*Концерт Шевченка*). Заходом філії т-ва „Просвіта", спільними силами сусідних читалень з Дібща, Слободи і Золочівки, влаштовано у нас концерт в честь Т. Шевченка 28. м. м. Програма його була багата. Реферат виголосив голова філії п. Наконечний, треба признати — дуже річево й зі зрозумінням урочистости свята. Хори з Дібща і Слободи Зол. виконали низку чудових пісень. А вже відспівана клятчи слобідським хором молитва „Боже великий, єдиний" зворушила всіх присутніх до сліз. Деклямували п. Чаплівна, п. Штайнова і дівчатко з Дібща і школяр Богданко Чаплів — всі дуже гарно. Концерт закінчила вистава драми Шевченка „Назар Стодоля" що її вивели аматори із Золочівки віддаленої від Козови 3 милі. Не скоро забудеться цей чудовий концерт, що дав зразком примір здисциплінованости філіяльного округа і його живучости. Як сюди колись злітались співаки з Дібща в числі 70 осіб, співаки зі Слободи й аматори зі Золочівки на поклик виділу філії. Весь дохід призначено на фонд „Учітеся".

Учасник.

ОПОВІСТКИ.

Зі спорту. Карпатський Лещетарський Клюб замикає сезон 1925/26. дня 16. цвітня ц. р. на ширших сходинах Клюбу, які відбудуться в год. 7. вечером в домівці т-ва „Українська Захоронка", Руська ч. 3., I. пов. Як одна з точок буде звіт комісії закупна площі в Славську та будова приюту К. Л. К. Участь всіх членів Клюбу на сходинах обовязкова. — За Виділ: *інж. Л. Шепарович*, голова.

Дрібні оголошення.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

вах на „Плуг" і дати їм своєю авторитетною постановою конкретну одсіч".

„Роботу „Плуга" перевірили ще минулого року партійні органи України і визнали її правильною та корисною. Отже і на далі „Плуг" має остати саме спілкою селянських письменників, ведучи свою роботу й на далі так, як це він її віз чотири роки. Ніякі бурі й наступи нічого не змінили".

Правом насильства.

П. з. „Бездумне руйнування господарського життя Українців" подає львівський „Дзєннік Людови" з 12. ц. м. такий допис з Перемищлянщини:

„Коли дивимось на методи, вживані нашими адміністраційними чинниками у відношенні до Українців, мимоволі ставимо питання: Чи в Польщі обовязує право? Є, правда, конституція, є закони, але все те тільки написане на терпеливім папері. В дійсности не тільки кожний воєвода, але кожний староста, кожний аналфабет, війт з номінації, кожний інспектор з „доросленим викшталценем", кожний „патріот" видає свої власні права, проти яких нема ніякої апеляції.

Повіт Перемищляни, замешканий у більшости українським населенням, є тереном особливо діймаючих екстермінаційних помислів. Повітові кацики, улягаючи злочинним впливам ендеції, вводять безкарно найгірші способи заборчих ступайків.

З накладом великих зусиль гноблено цілий ряд літ усякі прояви „зненавидженого" українства: українські школи зутраквізовано або позаміновано на польські.

По тих „успіхах" стали добиратися до українських кооператив. Наче за дотиком чародійної палочки посипалися доноси зі всіх кінців перемишлянської „держави" на кооперативи. Обвинувачення були тяжкі. Ось в тій кооперативі не було мабуть шильду в польській мові, а в иншій не було нібито цінника на товари. — Були й тяжкі провини. Поліція й „аматори" доносили, що в тій чи иншій крамниці не було спльовачки. В инших крамницях відбувалися нібито нелегальні збори членів кооператив.

Слідом за доносами йшли кари і процеси. Замісць пильнувати порядку або слідити за злодіями, поліція веде тепер ґенеральну атаку на кооперативи і полює за спльовачки й шильди.

Вірodостойність поліційних інформацій, проста річ, стоїть у простім відношенні до інтенції інспіраторів.

В селі Ладанці прийшов поліціянт до кооперативи й велів показати собі цінник. Йому показали потрібний цінник, формату ок. 75×130. Не зважаючи на це, поліціянт зробив донесення, що цінника не було.

Одночасно з атакою на кооперативи примінюється репресії до читалень „Просвіти" і сільських пожарних сторожей „Луг".

Сам пан староста їздить автом по селах і намовляє селян, як перший-ліпший вшехпольський аґітатор, щоб не вступали до українського пожарного т-ва „Луг", тільки до польських пожарних сторожей.

Натомісць підтримкою властей тішаться ті українські елементи, що за миску сочевиці вислугуються властям. Тішаться в нагороду повною безкарністю. Недавно приловлено війта і громадського писаря з Білки, як обкрадав американські грошеві листи. Не зважаючи на стверджені докази вини (були переслухані в тій справі в старостві), такі люде лишаються дальше на вільній стопі.

Всякі рекурси, апеляції, інтервенції були досі безуспішні. І діється це в повіті, що віддалений на кілька годин їзди залізницею від осідку воєвідства.

Найвищий час, щоби в повіті, виzятім з-під права провінціональними каціками, запанував нарешті правопорядок!"

Стільки інформатор „Дзєнніка Людового". Подаємо ці стрічки в цілости за згаданою газетою, бо у нас вони по всякій правдоподібности підпалиб конфіскаті. Від себе висказжемо всеж таки здивування, що ніхто з перемишлянських Українців не збереться написати про божевільне нищення українського життя в повіті польськими адміністраційними органами до української газети.

На кредит...

„Інститут дослідів національних справ в Польщі".

Ми одержали ось такий комунікат, розуміється, в польській мові:

Квестія національних меншостей заняла після війни в житті народів одно з передових місць. Польща, що з одного боку має в своїх межах до 9 (девяти) міліонів національних меншостей, а з другого — маючи польські меншости в сусідніх державах та численну еміґрацію, належить до держав найбільше заінтересованих в тій ділянці. Тому то гурток осіб, маючи на увазі потребу належного освітлення й поглиблення в польському громадянстві тієї квестії, покликав до життя „Інститут дослідів національних справ в Польщі" („Instytut badań spraw narodowościowych w Polsce") з осідком у Варшаві.

Завданням Інституту є перш усього громадження матеріялів, що торкаються культурного, економічного, релігійного і політичного життя національних меншостей в Польщі. Одночасно Інститут має на меті збірати матеріяли, що торкаються умов життя і правно-державного положення національних меншостей в инших державах, спеціяльно беручи на увагу польські меншости.

Крім того „Інститут дослідів національних справ в Польщі" має на меті шляхом публікування нагромадженого матеріялу, складання меморіялів до державних і законодатних властей, уладжування відчитів, викладів і конференцій, причинитися до ближчого обзнайомлення польського громадянства з життям національних меншостей в Польщі та в той спосіб співділати у витворенні умов прихильного і згідного співжиття національностей, що входять в склад Річипосполитої.

До Управи Інституту вибрані: пос. Ст. Тугут (голова), пос. Л. Хомінський, проф. М. Гандельсман, проф. В. Каменецький, И. Осмоловський (скарбник) і А. Тарновський (секретар). Управа покликала на керманича Інституту п. Т. Голувка і на секретаря Інституту п. Ст. Папроцького. Адреса „Інституту дослідів національних справ в Польщі": Варшава, ul. Mazowiecka 16, tel. 41—71.

Інститут звертається отсим в вічливим й горячим проханням до всіх організацій політичних, суспільних, освітньо-культурних і економічних національних меншостей в Польщі та до польських інституцій, що займаються меншостевими справами або ділають на окраїнах Річипосполитої — надсилати під адресою Інституту всі свої видавництва, звіти, відписи подань і меморіялів до властей та всіх инших матеріялів, що ілюструють умови життя, діяльности і змагань національних меншостей в Польщі.

Так виглядає в цілости комунікат „Інституту дослідів національних справ в Польщі". Без сумніву, можна би вітати повстання цеї установи, можна би вважати її значним кроком вперед на запущеному облогі національної квестії в Польщі, якби її склад не був односторонний, що вимагає від нас довіря на кредит у відношенні до протекторів, керманичів і робітників Інституту. Вже з першого погляду вдаряє нас те, що в склад управи Інституту входять самі Поляки ліберально-експериментального покрою. З другого боку нема там такого визначного й авторітетного знавця „меншостевої" квестії, як проф. Бодуен де Куртене. Поруч Туґута і Голувка, а частинно й Осмоловського — самі безбарвні люде. Як, а головно в якому напрямку і під якими авспіціями буде досліджуване життя „національних меншостей" в Польщі, коли там нема ані одного Українця, ані одного Білорусина, ані одного Німця, Жида і т. д.? Ця ексклюзивність каже нам побоюватися, що досліди Інституту можуть стати або нешкідливою екзотикою, або шкідливим „доказом" для закордону, що — мовляв — в Польщі щось робиться в національній квестії. Ще в свіжій памяти маємо „реформаторську" діяльність п. Туґута. Можливо, що Інститут, на якого чолі стоїть п. Туґут буде другим, на цей раз тільки теоретичним виданням попередньої фази його „меншостевої" політики. Тому було би бажаним, щоби Інститут докладніше й подрібніше означив свої ціли і завдання та позбувся національної ексклюзивности.

Памятаймо: Рідна Школа — це народна фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

Нові демонстрації безробітних у Варшаві.

Демонстрації безробітних у Варшаві не вгавають. 14-го були знову три демонстрації. Передпол. зібралося кількасот безробітних під будинком фін. уряду посередництва праці. Серед криків „праці!" камінням вибили в уряді шиби. Поліція розігнала демонстрантів.

Рівночасно при вул. Теплій зібралася більша товпа безробітних, около 800 люда під будинком гол. уряду посередництва праці, домагаючися також праці. І тут поліція розігнала демонстрантів. За спротив властям арештували кількох демонстрантів.

На площі Домбровського зібралися дрібні гуртки, що старалися дістати під будинок мініства праці. Тут поліція здавила демонстрацію. Арештували кількох демонстрантів за спротив властям. Підчас подій тих вибили шиби при вул. Огородовій, де є кухня для безробітних.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Наради у марш. Ратая над виб. реформою.

14. квітня у марш. Ратая були дальші наради представників польських партій у справі проектів самоуправних законів. Коли приступили до обговорення виборчої ординації до самоуправних установ, пос. Ердман в імені „Пяста" спротивився проектованій виборчій системі, що передбачує 5-прикметникове виб. право до самоуправних установ. То спричинило перерву в нарадах. Марш. Ратай заповів переговори з „Пястом", щоби довести до компромісу. Спільні наради йтимуть дальше у вівторок.

Пілсудський утворить уряд?

„Дзєнь Польскі" повідомляє, що мин. суботи визначна особистість із коаліційної лівиці з вищого уповаження інформувалась Пілсудського, чи після димісії теперішнього уряду не згодився би утворити новий уряд з задержанням Скшинського на становищі мін. заграничних справ. Марш. Пілсудський дав виминаючу відповідь.

Марш. Ратай прийняв був. міністра військ. справ ген. Сосновського. Конференції цій політ. кола приписують велику вагу. Догадуються, що обговорювали актуальні справи в звязи з проєктом закона про організацію найв. військових властей. Ген. Сосновський є прихильником маршалка Пілсудського.

Орґанізаційний рух.

Заборонене віче в Луці, пов. Самбір.

Лука, 12. квітня 1926.

На день 11. ц. м. скликане було заходом місцевих членів УНДО. прилюдне віче. На вічу мали бути обговорені всі актуальні справи життя-буття нашого народу під Польщею. Але через непоправного противника українських віч самбірського старосту, віче не відбулося. В заборові віча староста покликався на епідемію тифу, яка десь там шириться в повіті. З уваги на те численно зібрані громадяне не тільки Луки, але й доокольничих громад відбули довірочну нараду за запрошеннями. Але й тут „око власти" не дармувало. Місцевий комендант поліції прийшов до салі, де відбувалася нарада, перевірив запрошення і заявив, що хоч нарада формально відбувається на основі приписів закону, то одначе він її розвяже, якщо громадяне Дорожева і Вільшини Вел., де зайшли випадки тифу, будуть на салі. Тому численно прибувші громадяне обох згаданих громад мусіли здержатися від участи в нараді.

Довірочну нараду, що відбувалася в домівці „Народнього Дому", відкрив місцевий парох о. Татомир. Заслужений громадянин, що тішиться прихильністю і любовою не тільки власної парохії, але й цілої Самбірщини, засував у своїй промові ціль наради. Починаючи від обговорення революційних і незабутних подій 1918/19 рр., освітлюючи наслідки нашої збройної програної, перейшов до освітлення всіх ділянок нашого культурного, господарського й політичного життя в Польщі. Підчеркнув вагу організації, зокрема на політичному полі і подав зібраним до відома, що нарада присвячена буде справі політичної організації загалом, а обговоренню програми одинокої нашої національної політичної організації, то є програми Українського Нац.-Дем. Обєднання зокрема. Опісля представив присутнім делеґата Центрального Комітету УНДО. п. Олексу Чернявського і візвав до вибору президії наради.

По виборі президії в особах: Івана Луцького як голови, Франца Літинського і Романа Погорецького як заступників і Петра Білинського та Антона Луцького як секретарів, забрав голос делеґат Центрального Комітету УНДО. і зобразив зібраним значіння політичної організації та пояснив програму Обєднання. Над рефератом завязалася дискусія. З ряду бесідників слід відвести голоси Івана й Антона Луцьких, о. Татомира і п. Тарнавського.

Опісля, обговоривши окремо політ. стан партійної організації в повіті, присутні, хоч репрезентували лише кілька громад, вирішили вибрати тимчасову пов. повітову управу партії і поручили їй вести партійну організацію і працю в цілому повіті аж до часу, поки не відбудеться в Самборі формальний повітовий зїзд.

Головою вибрано одноголосно о. Татомира з Луки; як членів та їхніх заступників п. п.: Семена Огара з Вільшини Вел., Франца Литинського з Бикова, Семена Ортинського з Ортинич, п. Зубрицького з Дорожева, Павла Веселовського, Миколу Терлецького, Стаха Юркова, Івана Павлова, Михайла Зарицького, Ілярiона Чайковського, Володимира Луцького, Михайла Білинського й Антона Луцького з Луки.

Після промови новоизбраного голови о. Татомира, з якій бесідник намітив найближчі завдання партії в повіті і візвав присутніх до праці, та після відспівання „Ще не вмерла", нараду покінчено.

Присутній

Криваві сутички в Америці.

В багато містах середньо-західних стейтів Півн. Америки з нагоди виборів електів прийшло до кровавих сутичок. Проголошено виїмковий стан. М. и. в Геріп (Ілінойс) прихильники Ку-Клюкс-Клану боролись збройно з відділом поліції. Дійшло до формальної взаїмної облоги. Ку-Клюкс-Кланівці стріляли зі скорострілів. Було багато вбитих і ранених. Навіть підмога поліції не всилі була розігнати Ку-Клюкс-Кланівців, ані перешкодити грабункам. Ватаги Ку-Клюкс-Кланівців ограбили виборчі локалі й крамниці, потім підпалювали їх, відстрілюючися сильно крісами перед атаками поліції й товпи.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 9·20 — 9·25 канад. дол. 9·00 — 9·25, чеські кор. 0·24·25 — 0·24.50, леї 0·4.00 — 0·4·50, франки фр. 0·28·50 — 0·29·00, фр. швайц. 1·65 — 1·70, англ. фунт 44·00 — 45·00.

Золото. 20 кор. 35·00 —36·00, 20 франк. 32·50—33·50; 20 марк. 43·00—44·00; 10 руб. 45·00—46·00.

Срібло. Австр. кор. 0·70·00—0·75·00, 5 ав. кор. 3·74—3·86, фльорени 1·85—1·92 рубл. 3·00 — 3·20, рубель дрібним сріблом 1·50 —1·60.

З концертової салі

Концерт пяніста Антона Рудницького.

Пишучи справоздання з наших концертових продукцій, приходиться перш за все рішити питання, чи реферувати їх зі становища у відношенні до „наших обставин", чи станути на ширшій, загально-музичній площині, що веде за собою ншу, безоглядно суворý міру оцінки. Для предмету оцінки це друге становище є позірно більш некорисне чи невигідне. З другого ж боку дає йому більше, так сказати, задоволення, навіть в тому разі, коли оцінка не у всьому є додатною.

Улаштований перед кількома днями заходами „Муз. Тов. ім. Лисенка" концерт нашого пяніста Антона Рудницького дає мені можливість і право заняти супроти концертанта це друге становище, бо наш пяніст виявив себе силою, до якої треба віднестися з повною повагою і пошаною. Слід ще зазначити, що пяніст наш знайшовся у доволі важкому положенні, не тільки внаслідок того, що його концерт стояв у безпосередньому сусідстві виступів Любки Колесси, але волсім припадково виказував цілковиту ідентичність програми у першій частині. Хоча я є противником усяких порівнувань, у данному випадкові вони накидалися самі за себе, і тому з тим більшим признанням треба замітити, що пяніст вийшов з честю з цеї важкої ситуації.

Переходячи до оцінки поодиноких точок, загально мушу зазначити, що мій здогад з нагоди минулорічного виступу пяніста, начеб він увійшов у т. зв. „Sturm u. Drang Periode", чи раніше сумнів, чи це взагалі у нього можливе, і тепер знайшов повне підтвердження. Коли приглянемося ближче творам, які ввійшли в програму, то слід запримітити менш-більше три основні раси стилів, які необхідно було взяти на окрему увагу. Перше це органова токата Баха, яка, як переважно вся музика його, являється незвичайно інтензивно сконцентрованою у нутрі — музикою, яка навіть у своїх дрібніших проявах робить на нас враження чогось величнього, начеб була різьблена у граніті. Друге це симфонічні етюди Шумана, які не зва-

береганми море, не є без значіння, бо кажу це над морем, яке було римським і знову ним буде". Один з американських журналістів захоплений манiфестацiю в честь Муссолiнiя гукнув „Salve Imperator!", а юрба потвердила цей поклик рясними оплесками.

Цікаво, як після згаданої заяви про Середземне Море і після цього оклику почувають себе англійські політики та італійський король.

Англійські клопоти.

Криза вуглевого промислу.

Одним з найбільше пекучих питань англійського уряду є доля копалень з угіллем. Вже довгі місяці уряд докладає до цих приватних підприємств, щоби піти на зустріч домаганням плати робітників, які можуть страйком припинити всю продукцію. Тимчасове порозуміння між власниками копалень і робітниками перевів уряд тільки до 1-го мая, речинця, з яким має скінчитись державна допомога. Тепер ведуться переговори щодо дальших умовин праці. Уряд заявив, що може дати допомогу копальням на далі тільки тоді, коли власники копалень і робітники найдуть компроміс на основі справоздання окремого комітету, що займався цією справою. Уряд буде посередником між двома спірними сторонами. Його становище незвичайно важке, бо робітники не годяться на обниження своєї дотеперішньої плати, ні на збільшення годин праці. Все становище англійського промислу загрожене після промови провідника вуглекопів, який заявив, що рахує на солідарність усього робітництва в страйку, незвичайно важнім для поправлення долі всієї англійської робітничої класи.

Чи буде в Мароко спокій?

Нові проекти мирових умовин.

Переговори з провідником еспанської делегації, який приїхав до Парижа і знавцями в марокканській справі, принесли нове сформулування мирних домагань супроти Абд-ель-Кріма. Найважніші пункти такі: 1. Зміна теперішних кордонів французько-еспанського мандату над Мароко; 2. Признання суверенности мароканського султана і протекторату европейських держав над територією Ріфа; 3. Абд-ель-Крім буде не султаном Ріфа, а шейхом; 4. Єдина автономія для Ріфенців буде управляючо-технічна. З огляду на те, що Абд-ель-Крім не згодиться покинути Мароко, його зроблять членом майбутнього автономного ріфенського уряду, з застереженням, що його особистий осідок буде змінений. Важним пунктом є розброєння Ріфенців та инших мароканських племен, без чого запевнення миру не будуть практично доцільні. Зміст і форма гарантій, які має Абд-ель-Крім дати Франції та Еспанії будуть головним предметом дискусії з ним.

СРСР. і роззброєння.

Радянський уряд не вірить у щирість Ліги Націй.

Радянський уряд вислав ще одну відповідь на нове запрошення Ліги Націй, щоби взяти участь у підготовчій конференції щодо засобів загального роззброєння. Провідною думкою цієї відповіди є заява, що Рада Ліги Націй, вибираючи Швайцарію як місце нарад наміченої конференції, свідомо знехтувала участь радянського уряду, який повідомив Раду, що годиться на якенебудь инше місце в нейтральній державі, а не може вислати своїх делегатів на швайцарську територію, з огляду на свій конфлікт зі швайцарським урядом. Настоюючи на вибранім місці, Рада немов би навмисне хотіла позбутись радянського уряду, який запрохала лише формально, свідома, що в таких обставинах радянський уряд цього запрошення прийняти не може.

Радянська Україна.

Українізація Вукоспілки. — Всеукраїнський зїзд спілки селянських письменників „Плуг".

Контрольна комісія для справ українізації установ провела перевірку українізації у Вукоспілці. В централі Вукоспілки є 620 службовиків. З того числа канцелярійною працею займається 489, а решта 130 — це переважно робітники, що виконують обовязки сторожів, курєрів, експедиторів, фірманів і т. д.

Комісія провірила знання української мови в усіх. До І. категорії (тих, що вміють по українськи) зараховано заледви 30 службовців, до ІІ. категорії (що не опанували вповні української мови з незалежних від них причин) зараховано 153 урядників, а до ІІІ. категорії (що цілковито не вчилися по українськи, бо не хотіли) зараховано аж 255 урядників. 50 людей не взяло участи в перевірці. Крім того комісія відправила 130 робітників фізичної праці до школи для ліквідації неписьменности. Цікаве те, що комісія відсилаючи їх до лікнепу виразно зазначила, що відсилає їх туди для українізації, але „не російською мовою, як це досі робилося, але українською".

Комісія в своєму звіті підкреслила одно дуже знаменне явище. Виявилося, що в групі робітників один „опаковщик" був такий письменний і так добре знав українську мову в письмі та слові, що попав до І. категорії, а крім того 24 його товарищів (сторожі і курєри) попало до ІІ. категорії (знають українську мову добре в слові, а слабше в письмі). Харківські „Вісти" цілком справедливо зазначують, що це єдина мабуть установа, в якій курєри і сторожі письменніші за секретарів і бухгальтерів.

Вукоспілка є наскрізь українською установою і все діловодство в ній велося по українськи. Та цікаво мусіло воно виглядати, коли аж такий великий відсоток між урядниками не знав української мови. За причину такого явища подають „Вісти" факт, що в Вукоспілці відбувалися курси української мови і українознавства, але ніхто за ними не доглядав. Хто бажав ходити на курси то ходив, а кому не хотілося, то й так було. Крім того урядники мали бути перевантажені працею, а до того Вукоспілка не зорганізувала курсів для всіх службовців тільки для деяких. Сама адміністрація установи поставилася до виконання декрету про українізацію дуже легковажно. Вже по 1. січня 1925 р. приняла вона аж 100 нових службовців, що зовсім не знали української мови. Так проводило в себе декрет про українізацію і багато инших установ.

Вже рік ведеться в радянських літературних журналах, а то й в політичній пресі завзята літературна дискусія між провідниками спілки селянських письменників „Плуг" і провідниками спілки пролетарських робітничих письменників „Гарт". „Гарт" недавно розлетівся, а на його місце повстала нова організація „Вапліте" (Вільна Академія Пролетарської Літератури). Провідником „Плужан" є Пилипенко, а на чолі б. Гарту а тепер „Вапліте" стоїть Хвильовий. Вся дискусія велася переважно між ними обома.

Хвильовий закидував „Плужанам" між иншим буржуазні, куркульські вспливи і тому подібні протипролетарські і протимарксистські тенденції. Гарт розлетівся, але „Плуг" держиться все таки добре. Скоро має відбутися ІІІ. Зїзд Плужан. На ньому мають розглядати всі порушені в літературній полеміці справи та вирішити свої ідеольогічні напрямні на майбутнє. Подаємо деякі дані про склад „Плуга". Тепер „Плуг" представляє собою літературну організацію, зложену з 135 членів, розкинених по всій Україні. „Плуг" має 11 філій з 54 членами і з 67 літературними гуртками. Ці гуртки обєднують 1001 членів переважно по сільських будинках-читальнях і по робітничих клюбах. Крім того має „Плуг" 27 літерат. гуртків при Високих школах („Вузах") і 26 гуртків при инших установах і в червоній армії. Органом „Плуга" є місячний журнал „Плужанин". Минулого року мав „Плуг" 222 членів, але по проведеній перевірці остало тільки 135 членів, що мають друковані твори та беруть активну участь у журналах і в пресі.

Між членами „Плуга" середню освіту має 45 відсотків, нижчу 22 відс., вищу 20 відс., студентів є 13 відс. Найбільше членів „Плуга" походить зі спілки робітників освіти („Робос") бо аж 64 відс. В спілці Українців є 91 відсотків, по походженні: селян 65 відс., інтелігентів 14 відс., робітників 12 відс., членів комсомолу і КП(б)У 35 відс.

На Україні немає журналу, в якому „Плужане" не друкувалиб своїх творів. Члени „Плуга" видали за 4 роки в ріжних видавництвах 1,200.000 примірників зі своїми творами. Ціла серія „Бібліотеки Селянина", що її видає Державне Видавництво, написана в 90 відсотках членами „Плуга". Те саме можна віднести і до театральної бібліотеки Державного Видавництва. Всі ці цифри запозичаємо зі статті Мих. Биковця про 3-тий зїзд „Плуга", поміщеної в харківському „Комуністі". Про завдання зїзду пише він: „Цьогорічний зїзд „Плуга" мало має внести коректив у дотеперішню роботу. Зїздові треба ще раз переглянути основні принципи спілки, зважити їх в умовах 1925 р. і дати конкретні вказівки до напрямку роботи на далі. Зїзд повинен розібратися в численних напа-

М. ОБІДНИЙ.

Юрій Дараган.

(Докінчення.)

Поезії свої Ю. Дараган містить у „Веселці", „Новій Україні", „Л. Н. В.", „Студент. Вістнику" й инш., а в 1925 р. Український Громадський Видавничий Фонд видав його поезії окремою книжкою під назвою „Сагайдак". Цю першу, а одночасно й останню книжку Ю. Дарагана критика зустріла прихильно.

Ю. Дараган — лірик і символіст, поет прекрасних образів, шляхотних звуків, співець бурхливої сучасности й української минувшини.

Ось він в літку на річці дивиться на свого друга О. Ренгевича, засмаленого сонцем і відразу перед ним повстає тип Запорожця і сама Січ і невимовний сум її — України.

Ти весь із бронзи, із металю,
Ти вигинаєшся мов лук.
Цілунок сонешний розтанув
На темнім тлі смаглявих рук.

Очам вістим так безжурно
Вдивлятись у прийдешні дні,
І хай за обрієм похмурим
Зникає синя далечінь!

Хай сонце так нестримно хоче
Пірнути у глибокий став, —
В безвихідність клячуть сірі очі
І усміхаються уста!...

І раптом бачу степ і тирсу,
Могили, квіти і ставок,
Чепурний зімовик край лісу
І в степ закоханий садок...

Так червоніє кров шовків,
Так гірко скаржиться полинь!
Бо вже давно козацькі коні
Відтанцювали в далечінь.

— — — — — — — — — — —

Хтось блукає, гукає і кличе,
Хтось виходить ридати над став,
Затуляє руками обличчя,
Важко диха отрутами трав...

Ій нічого, нічого не треба,
Так самітно над ставом в степу!...
Буде кликати, скаржитись вербам...
Вітер, вітер тополі напнув!...

Дуже яскравими, живими фарбами він змальовує князівсько-київський період у циклю „Луна минувшини" („Луна минувшини", „Малуша", „Київ", „Похід", Ольга", „Свати" й ин.). Він крізь століття дивиться на події минулого і як сучасник змальовує навіть тогочасні пейзажі.

Як князь ранений — день схилився на захід...
Одкинув свій червоний щит,
Рубіни крови бризнули на дахи
І червінню спокійний став блищить.

Зітханням лине тихий подих вітру,
І ладаном — осінній аромат.
На очі насуває вечір мітру
І править жалібний обряд.

А герць гучний був, променистий, впертий,
Мій Боже! радісно співає сурма.
О, дай же і мені в свій час умерти
Так тишно і безжурно.

(„Вечір").

Або ось із циклю „Запоріжжю":

Як на екрані встало місто
На тлі легеньких хмар,
Над містом радісно і чисто,
Жевріє в небі урочисто
Розтоплений янтар.

Блакить безбурна і божа,
Омріяна блакить,
А серце як дівоча рожа,
Чекає вісти з Запорожжя,
Чекає і тремтить.

Взагалі, як висловивсь один критик, „увесь збірничок поезій Ю. Дарагана як альбом акварелів. Випещені, тонкі, культурні фарби".

У склі вода летять відбитки сосен
І перевернуті руїни замків.
Рудоволоса, синьоока осінь,
Дивись, дивись — пливуть твої русалки.

(„У потоці").

Мої думки як місяць у фіорді,
А небеса — урочиста пустеля.

— — — — — — — — — —

І тіні на снігу мережать візерунки,
Все глибше у горі озорена пустеля,
А серце не мішні напої-трунки
Душі Вільгельма Телля

(„Величне").

Читаєш поезії Ю. Дарагана і ніби сам в казкових настроях весни пливеш у синю путь під білим парусом. Взагалі його збірку поезій скорше можна булоб назвати „Під білим парусом".

Хмари білими стали перуками,
Знов безжурний я, молодий!
Вколисали мене поцілунками
Весна і сонети води.

І пливу я, пливу і всміхаюся —
Чи не хвилі мене женуть?
Так казково під білим парусом
Мандрувати у синю путь...

А з весною поля обіймаються,
Відбувається шлюб землі.
Пропливають, зникають, гойдаються
Думки мої — кораблі...

Ю. Дараган подавав великі надії і колиб не проклята доля, що розшарпала молоді поетові сили й загнала в далекі світи, він би дав ще багато.

Жаль, що погасло життя його в розцвіті поетичної творчости, погасло на його весні зеленій...

Завмерло все, що так тремтіло
Зеленим листям молодим...
